

บทที่ 4

บริบทของพื้นที่ศึกษา

จากการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 จึงสามารถระบุหัวข้อสำหรับการศึกษาบริบทชุมชนในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรมประเพณี ตามระบบข้อมูลสุขภาพตำบลโคกขมิ้น (Thailand community network assessment program: TCNAP) และการถอดบทเรียนของตำบล (Rapid ethnography community appraisal program: RECAP) ซึ่งถูกจัดทำร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกขมิ้น (การวิเคราะห์ชุมชนตำบลโคกขมิ้น, 2560) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ด้านกายภาพ

4.1.1 ลักษณะที่ตั้ง

โดยตำบลโคกขมิ้นอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ไปทางทิศใต้ เป็นระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากเขตอำเภอเมืองจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 393 กิโลเมตร

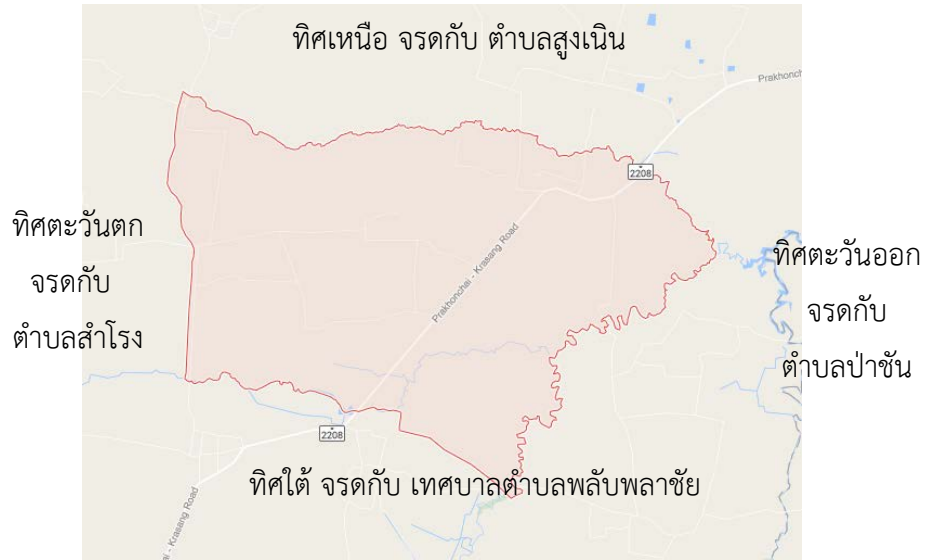
4.1.2 พื้นที่

ตำบลโคกขมิ้น มีพื้นที่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร หรือ 37,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.56 ของพื้นที่อำเภอพลับพลายชัย

4.1.3 อาณาเขต

ตำบลโคกขมิ้น เป็น 1 ใน 4 ตำบล และ 2 เทศบาลในเขตอำเภอพลับพลายชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีอาณาเขตพื้นที่อยู่ติดกันท้องถิ่นใกล้เคียง 4 ส่วน คือ เทศบาลตำบลพลับพลายชัย ตำบลป่าซัน ตำบลสำโรง และตำบลสูงเนิน ดังนี้

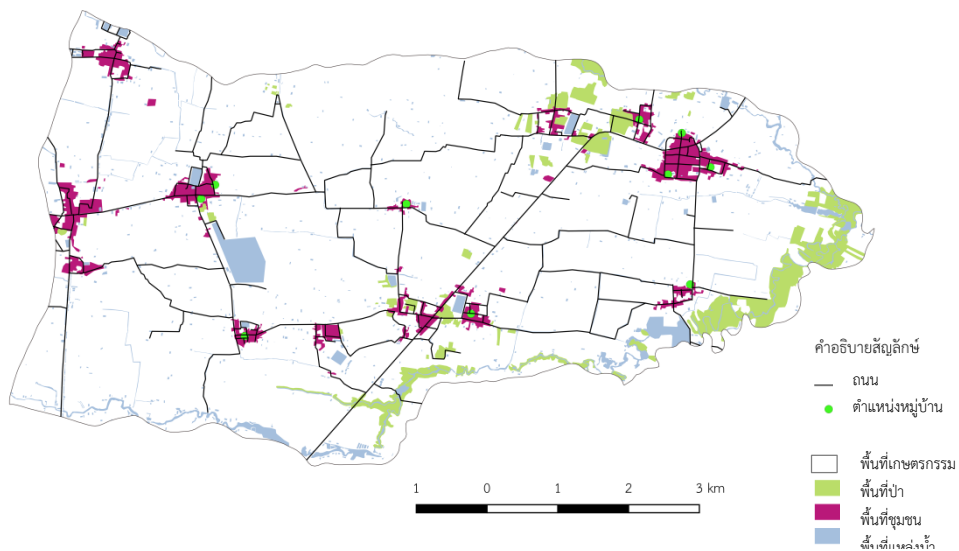
ทิศเหนือ	จรดกับ	ตำบลสูงเนิน
ทิศตะวันออก	จรดกับ	ตำบลป่าซัน
ทิศตะวันตก	จรดกับ	ตำบลสำโรง
ทิศใต้	จรดกับ	เทศบาลตำบลพลับพลายชัย

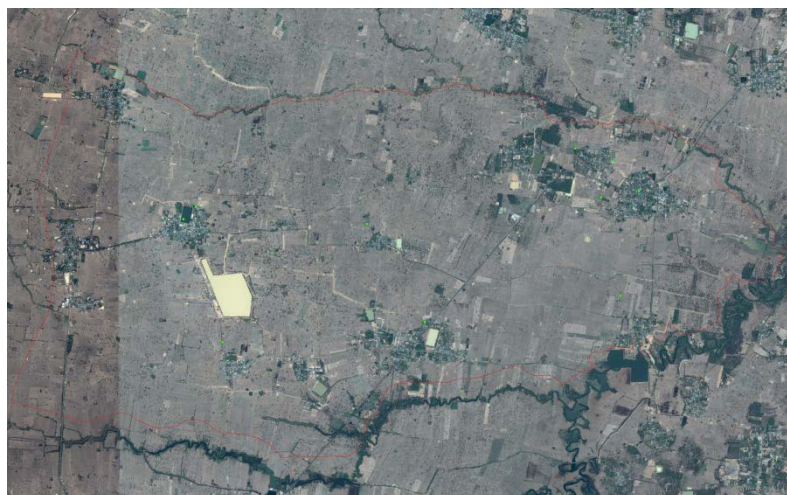
ภาพที่ 4.1 ลักษณะที่ตั้งตำบลโคกขมิ้น (Google, 2017)

4.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาศัยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศด้วยการแปลตีความข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจาก Google Map เพื่อสร้างชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) เพื่อแสดงให้เห็นถึงทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ โดยใช้ระบบการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (2555) เพื่อกำหนดระบบการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับที่ 1 และระดับที่ 2 ถือเป็นระบบการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมาตรฐานสามารถนำไปใช้ได้กับทุกหน่วยงาน

ภาพที่ 4.2 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้น

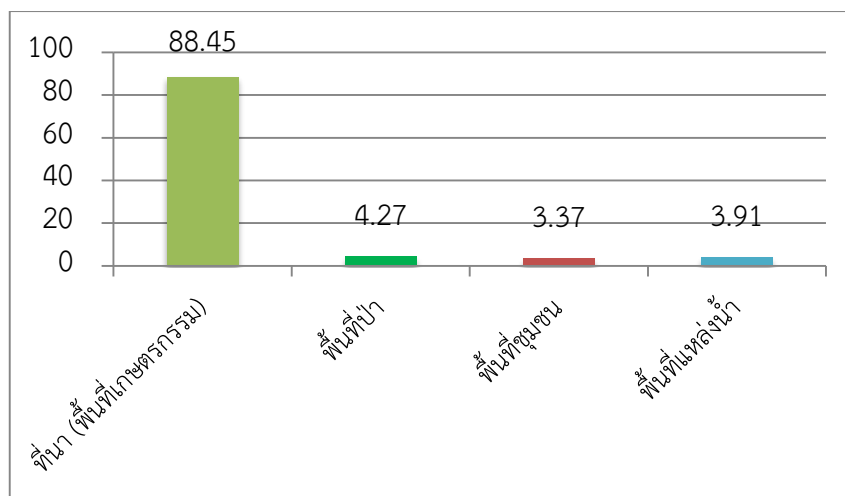
ภาพที่ 4.3 ภาพถ่ายดาวเทียมบริเวณพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น

จากภาพที่ 4-2 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้นสามารถคำนวณพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินได้ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 จำนวนพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท

รหัสการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวน (ตร.กม.)	จำนวน (ไร่)
A1	ที่นา (พื้นที่เกษตรกรรม)	53	33,167
F	พื้นที่ป่า	3	1,603
U	พื้นที่ชุมชน	2	1,263
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2	1,467
รวมทั้งสิ้น		60	37,500

สามารถแสดงแผนภูมิร้อยละของการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทได้ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.4 ร้อยละของการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท

4.4.1 ที่ดิน

4.2.1.1 สภาพดิน

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้นมีพื้นที่ร้อยละ 88.45 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่นา และจากการสำรวจในพื้นที่ พบว่า สภาพดินทั้งหมดเป็นดินร่วนปนทราย มีเพียงแห่งเดียวคือ บริเวณห้วยตะแบก หมู่ 6 บ้านศรีสมบุรณ์ที่เป็นดินเหนียว และหมู่ 8 บ้านหนองขอนสภาพดินเป็นดินพุ่มไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

4.2.1.2 ที่อยู่อาศัย

พื้นที่ชุมชนหรือที่อยู่อาศัยกระจายในพื้นที่ จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้นมีพื้นที่ร้อยละ 3.37 ของพื้นที่ทั้งหมด ตำแหน่งที่มีชุมชนหนาแน่นที่ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 3 บ้านโคกขมิ้น หมู่ 11 บ้านโคกขมิ้น และหมู่ 14 บ้านพงษ์ศิริ และรองลงมาคือ หมู่ 5 บ้านตาพระ และหมู่ 13 บ้านตะเมนชัย

4.2.1.3 ที่ทำกิน

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้นมีพื้นที่ร้อยละ 88.45 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่นา หรือมีขนาดพื้นที่โดยประมาณ 33,167 ไร่

4.2.1.4 ที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ เช่น วัด ป่าช้า เขตชลประทาน ในหมู่ 5 บ้านตาพระ บริเวณบ่อน้ำและเป็นพื้นที่โล่ง พบในหมู่ 8 บ้านหนองขอน และปาริมน้ำห้วยตะแบกใน หมู่ 6 บ้านศรีสมบุรณ์ นอกเหนือจากนี้เป็นพื้นที่สาธารณะขนาดเล็กที่มีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ของ ประปา หรือศาลากลางหมู่บ้าน

4.4.2 แหล่งน้ำ/ระบบน้ำ

4.2.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้น พบว่า แหล่งน้ำ สาธารณะที่มีทางน้ำไหลผ่านมีขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจนจากแผนที่ คือ ห้วยตะแบกใน หมู่ 6 บ้านศรีสมบูรณ์ ประชาชนในพื้นที่ใช้ประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเดือนเมษา มีบริการให้เล่นน้ำ มีหน่วยกู้ชีพ ปลูกผักปลอดสารพิษ ประปา เลี้ยงปลากระชัง ติดกับเขตป่าชั้น,

4.2.2.2 แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้น พบว่า มีเขตชลประทาน ในหมู่ 5 บ้านตาพระ ซึ่งเป็นบ่อน้ำขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจนจากแผนที่ และมีแหล่งน้ำอื่นๆ แต่มีขนาดเล็กกระจายตามตำแหน่งหมู่บ้าน โดยส่วนมากใช้เป็นประปาหมู่บ้าน มีเพียงหมู่ 7 บ้านลำแดง ที่ไม่สามารถใช้แหล่งน้ำเป็นประปาได้เนื่องจากน้ำเป็นสีเหลืองแต่นำไปใช้ในการเกษตร

4.4.3 ป่าไม้

4.3.5.1 ป่าชุมชน

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้นมีพื้นที่ร้อยละ 4.27 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นป่า ซึ่งเป็นป่าชุมชนที่พบในเขตพื้นที่สาธารณะ เช่น วัด ป่าช้า เขตชลประทาน ในหมู่ 5 บ้านตาพระ และป่าริมน้ำห้วยตะแบกใน หมู่ 6 บ้านศรีสมบูรณ์ และหมู่ 8 บ้านหนองขนอกเหนือจากนี้เป็นพื้นที่สาธารณะขนาดเล็กที่มีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ของประปา หรือศาลากลางหมู่บ้าน

4.3 ด้านสังคม

4.3.1 ประวัติความเป็นมาชุมชน/การก่อเกิด

ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น แรกเริ่มของชุมชนโดยเฉลี่ยมากกว่า 150 ปี และได้นำชื่อคนที่เข้ามาอยู่อาศัยคนแรกเป็นชื่อหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2 บ้านตาแก หมู่ 5 บ้านตาพระ

4.3.2 ตระกูลแรกที่เข้ามาอยู่อาศัย

การย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยทำกินของชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น ส่วนมากมาจากเขตจังหวัดสุรินทร์ เช่น หมู่ 3 บ้านโคกขมิ้น หมู่ 9 บ้านพลับ และหมู่ 7 บ้านลำแดง ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศกัมพูชา ปัจจุบันคือตระกูลเป็รื่องวิชา

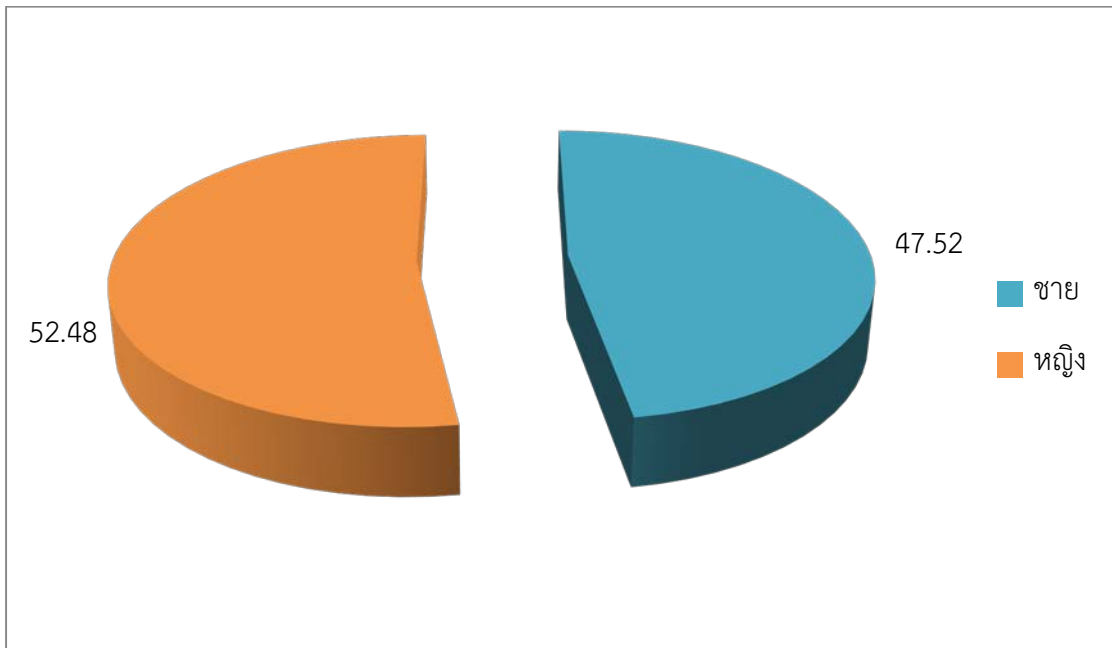
4.3.3 ภาษา/ชาติพันธุ์

ประชากรเกือบทั้งหมดใช้ภาษาเขมรในการติดต่อสื่อสาร มีเพียงหมู่ 9 บ้านพลับ ที่แรกเริ่มเป็นภาษาส่วนเนื่องจากกลุ่มคนที่ย้ายเข้ามาอาศัยในพื้นที่ใช้ภาษาส่วน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้

ภาษาเขมรเนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับถิ่นอาศัย และชุมชนที่มีการอนุรักษ์ภาษาถิ่นชัดเจน คือ หมู่ 6 บ้านศรีสมบูรณ์ที่ใช้ภาษาอีสาน

4.3.4 ประชากร

จำนวนประชากรของตำบลโคกขมิ้น มีทั้งสิ้น 8,327 คน จำแนกเป็น ชาย 3,957 คน หญิง 4,370 คน และมีจำนวนครัวเรือน ทั้งสิ้น 4,370 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น, 2560)

ภาพที่ 4.5 ร้อยละของประชากรชาย-หญิง

4.3.5 การศึกษา

4.3.5.1 ระดับการศึกษา

เด็กอายุ 6-14 ปี ร้อยละ 100 ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ประชากรอายุ 15-60 ปี ร้อยละ 99 อ่านเขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น, 2560)

4.3.6 สุขภาพ

4.3.6.1 โรคที่เกิดในพื้นที่

ประชากรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชากรกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดกับประชากร ได้แก่ โรคความดัน เบาหวาน เอ็ดส์ ไข้เลือดออก มือ-ปากเท้าเปื่อยในเด็ก

4.3.7 กลุ่ม/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ

4.3.7.1 รพสต.

มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชากรในเขตพื้นที่ตำบล 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโคกขมิ้นและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตาพระ

4.3.7.2 กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มแม่บ้านทำน้ำพริก 2 หมู่ ได้แก่ หมู่ 5 บ้านตาพระ และหมู่ 15 บ้านหนองอุดม

4.3.8 การบริหารงาน

หน่วยงานบริหารงานในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น

ตารางที่ 4.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายมานพ จูประโคน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
2	นายณัฐพงษ์ โตตประโคน	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 1
3	นายธีรเดช จอมประโคน	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 2
4	นายอำพร คงดี	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
5	นายเมียน เป็รื่องวิชา	ประธานสภา อบต.
6	นายไพศาล บัวประโคน	รองประธานสภา อบต.
7	นายกัศกร เกียรติไชยวิวัฒน์	เลขานุการสภาฯ
8	นายสมนึก ประประโคน นายเอิม เรืองประโคน	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 1
9	นายสุรัตน์ ยาประโคน นายจวบ ประประโคน	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 2
10	นายดี เชยประโคน นายมานะ นพพิบูลย์	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 3
11	นายเสียน การเพียร	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 4
12	นายไชยวิวัฒน์ วันรัมย์	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 4
13	นายวอน หิมะรัมย์ นายบุญมี อาญาเมือง	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น

14	นางสาวสุนีย์ วิจารณ์ นางพิมพ์ชนา ธรรมมานิตย์กุล	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 6
15	นายเมียน เปรื่องวิชา นายศักดิ์ชัย เปรื่องวิชา	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 7
16	นายดวน จูประโคน นายบุญจง การรัมย์	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 8
17	นางน้อย สังเกตกิจ นายโล๊ะ สติภา	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 9
18	นายเกีย ชิวประโคน นายโล๊ะ สติภา	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 10
19	นายเลื่อน โสประโคน นายสำเร็จ พูนสวัสดิ์	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 11
20	นายเลิม คงคนดี นายอำพร คงดี	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 12
21	นางเยี่ยม หาโคตร นายไพศาล บัวประโคน	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 13
22	นายสานนท์ เพกประโคน นายสนม เขยประโคน	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 14
23	นายอนันต์ พะกาแก้ว นายสวิง การรัมย์	สมาชิกสภา อบต. หมู่ 15

2) บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น

ตารางที่ 4.3 บุคลากรในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	ว่าที่ รต.วินัย เกียรติกำจร	นักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล
2	นายอุทัย จูประโคน	นิติกร
3	นางสาววีรินทร์ทิรา แก้วกล้า	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
4	นายนรานนท์ กุลวงษ์	นักวิชาการศึกษา
5	นางวิไลวรรณ จำลองกุล	บุคลากร
6	นายนัทชัย ปุยะติ	นักวิชาการเกษตร
7	นางสาวณัฐนันท์ อารีย์	นักพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) บุคลากรในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

8	นางสาวสุภาวดี การรัมย์	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน
9	นางสาวธรรมจารี ทรงประโคน	เจ้าหน้าที่ธุรการ(ลูกจ้างประจำ)
10	นายมนต เพกประโคน	พนักงานดับเพลิง
11	นางสาวสุรีย์ นิจิตร	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
12	นายเอกชัย ปาประโคน	พนักงานขับรถยนต์
13	นางสาวธัญพร เกียรติทวีพันธุ์	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
14	นางสาวกัลยา สุตมา	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน
15	นางศรีจันทร์ สุจิต	พนักงานจ้างทั่วไป
16	นางคำปุ่น คำสอน	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
17	นางศิริลักษณ์ ประประโคน	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
18	นางสุภาพ ธนศรีวรรณ	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
19	นางกุหลาบ เสนนอก	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
20	นางสาวอาริญากรณ์ ปลื้มสุด	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
21	นายสุวรรณ แป้นประโคน	ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
21	นางสาวอโณทัย เขยประโคน	พนักงานจ้างทั่วไป (ครูพี่เลี้ยงเด็ก)
22	นายประกิจ เกียรติทวีพันธุ์	ผู้ช่วยนักวิชาการเกษตร
23	นายพิทักษ์ พิมพกุล	พนักงานตักแต่งสวน
24	นางสาวอาริสา จอมประโคน	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ

ตารางที่ 4.4 บุคลากรในส่วนการคลัง

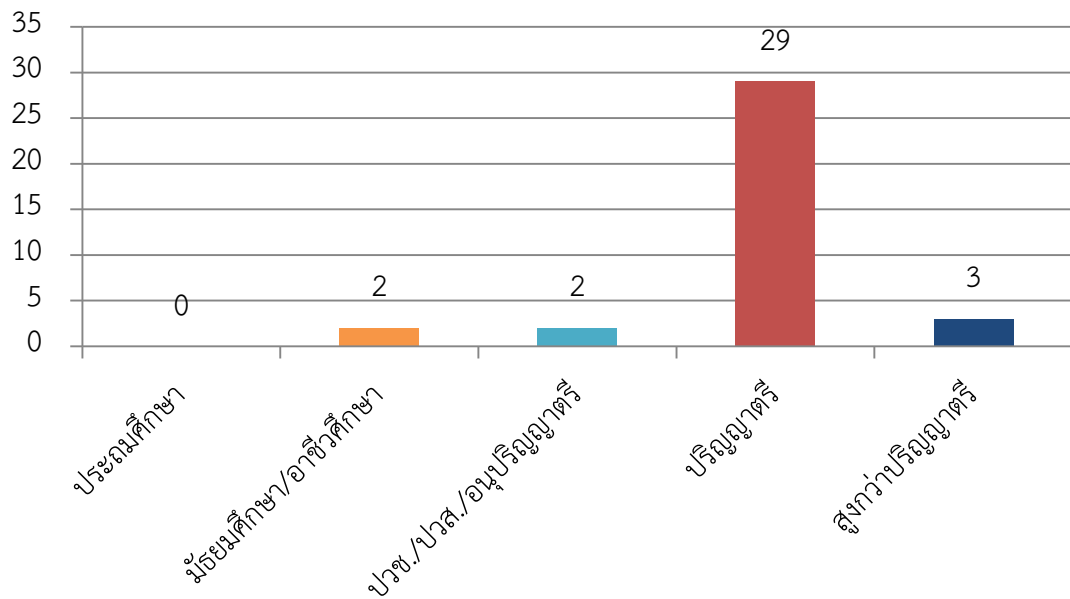
ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นางสาวพิกุล อภินันท์	นักบริหารงานคลัง
2	นางณัฐฎาพร ผลแก้ว	นักวิชาการเงินและบัญชี
3	นางสาวธันท์มา แยมงาม	เจ้าพนักงานพัสดุ
4	นายเข้มเพชร ดุขุนทด	เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้
5	นางสาวปวีรีศา จริตรรัมย์	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี
6	นางพรพรรณ จูประโคน	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี (ลูกจ้างประจำ)

ตารางที่ 4.5 บุคลากรในส่วนโยธา

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายศิริพงษ์ เชื้อดี	เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง
2	นายไพวัลย์ สร้อยงาม	เจ้าหน้าที่การประปา
3	นายธนวัฒน์ กันรัมย์	นายช่างโยธา

3) ระดับการศึกษาของบุคลากร

ประถมศึกษา	จำนวน	-	คน
มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน	2	คน
ปวช./ปวส./อนุปริญญาตรี	จำนวน	2	คน
ปริญญาตรี	จำนวน	29	คน
สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	3	คน

ภาพที่ 4.6 ร้อยละของระดับการศึกษาแต่ละประเภท

4.3.9 การปกครองและผู้นำ

ตำบลโคกขมื่น แบ่งเป็นขอบเขตการปกครองได้ 15 หมู่บ้าน ผู้นำตำแหน่งกำนัน คือ นายพีรพล แป้นประโคน

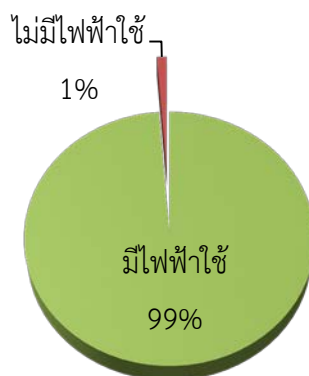
ตารางที่ 4.5 การปกครองและผู้นำ

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำ	ตำแหน่ง
1	บ้านแสงคง	นายสุวิทย์ สุขประโคน	ผู้ใหญ่บ้าน
2	บ้านตาแก	นายวีระชัย ทูลประโคน	ผู้ใหญ่บ้าน
3	บ้านโคกขมื่น	นายบิน จูประโคน	ผู้ใหญ่บ้าน
4	บ้านเขว้า	นายเทียบ ประจัญบาน	ผู้ใหญ่บ้าน
5	บ้านตาพระ	นายพีรพล แป้นประโคน	กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน
6	บ้านศรีสมบูรณ์	นายถาวร สาละ	ผู้ใหญ่บ้าน
7	บ้านลำแดง	นายจำลอง พะกาแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน
8	บ้านหนองขอน	นายเคียม สืบสวน	ผู้ใหญ่บ้าน
9	บ้านพลับ	นายประสพ เพชรเลิศ	ผู้ใหญ่บ้าน
10	บ้านโคกบัว	นายคำสิงห์ แก้วสุริยา	ผู้ใหญ่บ้าน
11	บ้านโคกขมื่น	นายสนัย บุญมี	ผู้ใหญ่บ้าน
12	บ้านโคกเพชร	นายสมพร เชี่ยวชุกุล	ผู้ใหญ่บ้าน
13	บ้านทะเมนชัย	นายบรรจบ สมนึกตน	ผู้ใหญ่บ้าน
14	บ้านพงษ์ศิริ	นายกีฬา เพกประโคน	ผู้ใหญ่บ้าน
15	บ้านหนองอุดม	นายเนตร บุรณะ	ผู้ใหญ่บ้าน

4.3.10 โครงสร้างพื้นฐาน

4.3.10.1 ไฟฟ้า

เขตตำบลโคกขมื่น เป็นชุมชนชนบท ระบบการไฟฟ้าขยายทั่วถึงทั้งตำบล ประชากรมีไฟฟ้าใช้จำนวน 1,243 ครัวเรือน และไม่มีไฟฟ้าใช้จำนวน 15 ครัวเรือน

ภาพที่ 4.7 ร้อยละของการมีไฟฟ้าใช้

4.3.10.2 ประปา

ประชาชนในตำบลโคกขมิ้นส่วนใหญ่ได้รับการบริการด้านการประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคบุรีรัมย์เป็น จำนวนประมาณ 1,518 คร้วเรือน และอีกบางส่วนได้รับการบริการจากการประปาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น

4.3.10.3 เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมของตำบลโคกขมิ้น มีถนนลาดยางตัดผ่าน 2 สาย คือ ทางหลวงแผ่นดิน สายประโคนชัย ถึงกระสัง และอีกสายหนึ่งคือ สายจากบ้านสวายจิก ถึงบ้านแสงคง เป็นถนนลาดยาง แต่จะมีถนนดิน ถนนลูกรัง ไว้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนภายในตำบลและตำบลใกล้เคียงอยู่เป็นจำนวนหลายสาย แต่ในฤดูฝนการคมนาคมจะไม่สะดวกเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพถนนเป็นหลุมเป็นบ่อและมีสภาพขรุขระ มีการจราจรหนาแน่นไม่ต่ำกว่าวันละ 100 คัน

4.3.10.4 การสื่อสาร

- สถานีโทรคมนาคม (องค์การโทรศัพท์) จำนวน - แห่ง
- สถานีขยายสัญญาณโทรคมนาคม จำนวน - แห่ง
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 15 ตู้
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน - แห่ง

4.3.10.5 แหล่งน้ำ

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลโคกขมิ้น พบว่า แหล่งน้ำมีขนาดพื้นที่ 1,467 ไร่

4.4 ด้านเศรษฐกิจ

4.4.1 รายได้ /* รัฐบาล การ รัฐวิสาหกิจ เอกชน รับจ้างทั่วไป ค่าขาย การเกษตร (ทำนา/ทำสวน/ทำไร่) อื่นๆ

4.4.2 รายจ่าย

4.4.2.1 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าการศึกษาบุตร)

4.4.2.2 ค่าใช้จ่ายทางสังคม (งานบุญ งานบวช งานแต่ง งานศพ ภาษี ฟ้าป่า)

4.4.2.3 ค่าใช้จ่ายทางการเกษตร (ปรวนได้ ไถนา พ่นยา สีขาว เกี่ยวข้าว)

4.4.2.4 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ผ่อนรถ ซื้อมอเตอร์

4.4.3 หนี้สิน

4.4.3.1 หนี้ในระบบ /* ธกส. กองทุนหมู่บ้าน ธ.ออมสิน สหกรณ์การเกษตร ธ.กรุงไทย อื่นๆ

4.4.3.2 หนี้นอกระบบ /* นายทุน เครือญาติ เพื่อน อื่นๆ

4.4.4 การออม /* กองทุนหมู่บ้าน ออมเอง ฝากธนาคาร อื่นๆ

4.5 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

4.5.1 ความเชื่อ /* ด้านสุขภาพ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านผีสงเทวดา

a. วิถีชีวิต

b. การผลิต

c. สุขภาพ

4.5.2 ประเพณี

a. ประเพณีทั่วไป

b. ประเพณีเฉพาะท้องถิ่น

4.5.3 วัฒนธรรม (ฮีตสิบสองคองสิบสี่)

a. ภาษา

b. การอยู่การกิน

c. การแต่งกาย

4.5.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

a. งานช่าง

b. จักรสาน

c. สมุนไพร

4.5.5 ดนตรีพื้นบ้าน

4.6 สถานการณ์ปัญหาสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุตำบลโคกขมิ้น อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

จากการลงพื้นที่จัดประชุมประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่สำหรับนำมาจัดทำแผนพัฒนาตำบล สามารถสรุปปัญหาและความต้องการของประชาชน ทั้ง 15 หมู่บ้าน ได้ดังนี้

ตารางที่ 4-6 สัเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น

บริบท	เข้มแข็ง	ปานกลาง	อ่อนแอ
ตัวแปรของแต่ละบริบท			
คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน	✓		
มีการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมอย่างเป็นทางการ	✓		
มีระบบการบริหารจัดการผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ	✓		
มีเครื่องมือ/หรือระบบในการรองรับการบริการจัดการด้านสุขภาพผู้สูงอายุ			✓
มีการใช้ข้อมูลด้านสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อตัดสินใจในการวางแผนการรักษา			✓
ผู้สูงอายุในชุมชนมีรายได้จากการทำงาน			✓
ผู้สูงอายุในชุมชนมีที่ดินทำกิน		✓	
ผู้สูงอายุในชุมชนอาศัยอยู่กับครอบครัว หรือญาติพี่น้อง			✓ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับหลาน และคู่สมรส เนื่องจากบุตรไปทำงานที่ต่างจังหวัด
ผู้สูงอายุในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง		✓	
ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว		✓	
ผู้สูงอายุมีประวัติการถูกทำร้ายร่างกายจากคนในครอบครัว	✓ แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุที่ถูกทำร้ายร่างกายโดยลูกและสามี		
ผู้สูงอายุมีเงินออม			✓ นอกจากไม่มีเงินออมยังมีหนี้สินจำนวนมาก

ตารางที่ 4-7 สังเคราะห์ข้อมูลสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น

หมู่ที่	หมู่บ้าน		จำนวนประชากร	จำนวนประชากรกลุ่มศึกษา	จำนวนประชากรและประชากรกลุ่มศึกษา (แบ่งตามช่วงอายุ)								สุขภาพด้านจิตใจ (ระดับโรคซึมเศร้า)
					60 - 69 ปี		70-79 ปี		80-89 ปี		90 ปี ขึ้นไป		
					ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	
1	บ้านแสงคง	ทั้งหมด	46	13	26	7	11	3	9	3	0	0	
		ชาย	15	6	15	4	2	1	2	1	0	0	
		หญิง	11	7	11	3	9	2	7	2	0	0	
2	บ้านตาแก	ทั้งหมด	111	31	60	16	32	9	18	5	1	1	เล็กน้อย 1 คน ปานกลาง 2 คน
		ชาย	48	13	30	8	14	4	4	1	0	0	
		หญิง	63	18	30	8	18	5	14	4	1	1	
3	โคกขมิ้น	ทั้งหมด	80	21	46	12	24	6	10	3	0	0	เล็กน้อย 1 คน รุนแรง 1 คน
		ชาย	43	10	26	7	8	2	3	1	0	0	
		หญิง	37	11	20	5	16	4	7	2	0	0	
4	บ้านเขว้า	ทั้งหมด	98	27	57	16	27	7	13	3	1	1	
		ชาย	40	12	24	7	14	4	2	1	0	0	
		หญิง	58	15	33	9	13	3	11	2	1	1	
5	บ้านแสงคง	ทั้งหมด	74	20	49	13	17	4	7	2	1	1	เล็กน้อย 1 คน ปานกลาง 2 คน
		ชาย	33	8	24	6	6	1	3	1	0	0	
		หญิง	41	12	25	7	11	3	4	1	1	1	

ตารางที่ 4-7 (ต่อ) สัเคราะห์ข้อมูลสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น

หมู่ที่	หมู่บ้าน		จำนวนประชากร	จำนวนประชากรกลุ่มศึกษา	จำนวนประชากรและประชากรกลุ่มศึกษา (แบ่งตามช่วงอายุ)								สุขภาพด้านจิตใจ (ระดับโรคซึมเศร้า)
					60 - 69 ปี		70-79 ปี		80-89 ปี		90 ปี ขึ้นไป		
					ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	
6	บ้านศรีสมบูรณ์	ทั้งหมด	52	14	23	6	23	6	6	2	0	0	
		ชาย	21	8	11	3	8	2	2	1	0	0	
		หญิง	31	6	12	3	15	4	4	1	0	0	
7	บ้านลำแดง	ทั้งหมด	69	19	43	11	17	5	8	2	1	1	เล็กน้อย 1 คน ปานกลาง 2 คน รุนแรง 1 คน
		ชาย	33	10	23	6	6	2	3	1	0	0	
		หญิง	36	9	20	5	11	3	5	1	1	1	
8	บ้านหนองขอน	ทั้งหมด	51	14	29	8	15	4	7	2	0	0	เล็กน้อย 3 คน
		ชาย	27	8	18	5	8	2	2	1	0	0	
		หญิง	24	6	11	3	7	2	5	1	0	0	
9	บ้านพลับ	ทั้งหมด	31	9	17	3	9	3	4	2	1	1	เล็กน้อย 2 คน
		ชาย	11	3	6	1	3	1	2	1	0	0	
		หญิง	20	6	11	2	6	2	2	1	1	1	
10	บ้านโคกบัว	ทั้งหมด	60	17	34	9	20	5	5	2	1	1	เล็กน้อย 1 คน ปานกลาง 1 คน
		ชาย	26	7	17	4	5	1	3	1	0	0	
		หญิง	34	10	17	5	15	4	2	1	1	1	

ตารางที่ 4-7 (ต่อ) สันเคราะห์ข้อมูลสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น

หมู่ที่	หมู่บ้าน		จำนวนประชากร	จำนวนประชากรกลุ่มศึกษา	จำนวนประชากรและประชากรกลุ่มศึกษา (แบ่งตามช่วงอายุ)								สุขภาพด้านจิตใจ (ระดับโรคซึมเศร้า)
					60 - 69 ปี		70-79 ปี		80-89 ปี		90 ปี ขึ้นไป		
					ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	ประชากร	กลุ่มศึกษา	
11	บ้านโคกขมิ้น	ทั้งหมด	95	26	58	16	27	7	10	3	0	0	
		ชาย	37	10	23	6	10	3	4	1	0	0	
		หญิง	58	16	35	10	17	4	6	2	0	0	
12	บ้านโคกเพชร	ทั้งหมด	95	26	58	16	29	8	8	2	0	0	
		ชาย	40	11	26	7	12	3	2	1	0	0	
		หญิง	55	15	32	9	17	5	6	1	0	0	
13	บ้านทะเลเมนชัย	ทั้งหมด	68	19	38	11	23	6	7	2	0	0	ปานกลาง 3 คน
		ชาย	32	9	20	6	9	2	3	1	0	0	
		หญิง	36	10	18	5	14	4	4	1	0	0	
14	บ้านพงษ์ศิริ	ทั้งหมด	21	13	21	6	12	3	11	3	2	1	รุนแรง 1 คน
		ชาย	9	6	9	3	4	1	4	1	1	0	
		หญิง	12	7	12	3	8	2	7	2	1	1	
15	บ้านหนองอุดม	ทั้งหมด	75	21	48	13	17	5	7	2	3	1	เล็กน้อย 1 คน
		ชาย	38	11	24	7	10	3	4	1	0	0	
		หญิง	37	10	24	6	7	2	3	1	3	1	

ตารางที่ 4-8 ประเด็นปัญหาของตำบลในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหา	ข้อมูลสนับสนุน	ที่มาของข้อมูล				
		การถอด บทเรียน ตำบล (RECAP)	ข้อมูลสุขภาพ ตำบล (TCNAP)	การประชาคม	ข้อมูลวิจัย	อื่นๆ (ระบุ)
1. ปัญหาผู้ป่วยโรคเบาหวานไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้	- ผู้ป่วยเบาหวาน ขาดความรู้ในการปฏิบัติตัว มี ภาวะแทรกซ้อนมากขึ้น ไม่มีการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง มี ภาวะเครียด ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ท้อแท้กับการเจ็บป่วย เรื้อรัง		/	/		
2. ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	- ครอบครัวขาดความอบอุ่น วัยรุ่นอาศัยอยู่กับตายายโดยพ่อ แม่ทำงานนอกบ้านหรืออยู่ต่างจังหวัดไม่มีเวลาให้ลูก อิทธิพล ของสื่อต่างๆและวัฒนธรรมของชาติตะวันตกที่มีผลต่อวัยรุ่นทำ ให้เกิดการเลียนแบบ วัยรุ่นขาดการนับถือตัวเอง และขาดทักษะชีวิต - ขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิด - มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการคุมกำเนิดว่าหากคุมกำเนิดตอน อายุน้อยจะทำให้หมดลูกแห้งมีบุตรยาก - เรียนไม่จบ ตั้งครรภ์ขณะที่กำลังเรียนหนังสือ		/	/		

ตารางที่ 4-8 (ต่อ) ประเด็นปัญหาของตำบลในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหา	ข้อมูลสนับสนุน	ที่มาของข้อมูล				
		การถอด บทเรียน ตำบล (RECAP)	ข้อมูลสุขภาพ ตำบล (TCNAP)	การประชาคม	ข้อมูลวิจัย	อื่นๆ (ระบุ)
3. ปัญหากลุ่มเสี่ยงเบาหวานและผู้มี ภาวะก่อนเบาหวานในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดโรคเบาหวานรายใหม่ในชุมชน - มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารรสจัด เผ็ด หวาน เค็ม มัน ขาดการออกกำลังกาย มีความเครียด - กลุ่มเสี่ยงขาดความรู้เรื่องโรคเบาหวานและการปฏิบัติตัวที่ ถูกต้อง - มีร้านแผงลอยขายอาหารประเภททอด หนึ่งไก่ทอด แคบหมู ตูตไก่อ่าง - ผู้มีภาวะก่อนเบาหวานส่วนใหญ่มี BMI เกิน 		/	/		

ตารางที่ 4-8 (ต่อ) ประเด็นปัญหาของตำบลในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหา	ข้อมูลสนับสนุน	ที่มาของข้อมูล				
		การถอด บทเรียน ตำบล (RECAP)	ข้อมูลสุขภาพ ตำบล (TCNAP)	การประชาคม	ข้อมูลวิจัย	อื่นๆ (ระบุ)
4.มีการดื่มสุรามากในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจับกลุ่มดื่มสุราหลังเลิกงานตอนเย็น - มีเรื่องทะเลาะทำร้ายร่างกายของคนในครอบครัวหลังเมาสุรา - มีการขายสุราตามร้านขายของชำอย่างเสรีซื้อได้ตลอดเวลา - มีผู้ป่วยตายด้วยโรคมะเร็งตับในชุมชนมากขึ้นแต่ละรายมีประวัติดื่มสุราจัดในวัยรุ่น 		/	/		
5 ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีพฤติกรรมรับประทานอาหารสุกๆดิบๆ เช่นลาบ ก้อยดิบ - มีความเชื่อที่ผิดๆเช่นคิดว่าการก้อยปลาถ้าใส่มะนาวจะสามารถฆ่าพยาธิได้ หรือการกินเหล้าขาวฆ่าพยาธิได้ - พบผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยมะเร็งท่อน้ำดีในชุมชน - จากตรวจอุจจาระพบพยาธิใบไม้ตับสูงในเขตตำบลแมदनาท่ม ตรวจพบทั้งวัยผู้ใหญ่ และในนักเรียน 		/			/

ตารางที่ 4-8 (ต่อ) ประเด็นปัญหาของตำบลในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหา	ข้อมูลสนับสนุน	ที่มาของข้อมูล				
		การถอด บทเรียน ตำบล (RECAP)	ข้อมูลสุขภาพ ตำบล (TCNAP)	การประชาคม	ข้อมูลวิจัย	อื่นๆ (ระบุ)
6. ปัญหาผู้พิการได้รับการดูแลไม่ ครอบคลุม	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้พิการได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง - ผู้พิการบางรายยังไม่ได้รับการจดทะเบียนผู้พิการ - จำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง - ผู้ดูแลขาดความรู้ในการดูแลผู้พิการ - ผู้พิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ยังขาดการฟื้นฟูที่ ต่อเนื่องในบางราย - ยังไม่มีเครือข่ายการดูแลผู้พิการในชุมชน 		/	/		

สรุปตารางการสังเคราะห์ข้อมูลสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น ที่อาจเกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ดังนี้

ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลโคกขมิ้น อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จากทั้ง 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแสงคง บ้านตาแก โคกขมิ้น บ้านเขว้า บ้านตาพระ บ้านศรีสมบูรณ์ บ้านลำแดง บ้านหนองขอน บ้านพลับ บ้านโคกบัว บ้านโคกขมิ้น บ้านโคกเพชร บ้านทะเลเม่นชัย บ้านพงษ์ศิริ และบ้านหนองอุดม มีหน่วยงานที่ดูแลและให้บริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขมิ้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโคกขมิ้น และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านตาพระ

4.6.1 ปัญหาด้านสุขภาพ

พื้นที่ศึกษานี้มีความสามัคคีกันในเรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นอย่างมากเนื่องจากการจัด อสม. เข้าไปดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นกลุ่ม เมื่อผู้สูงอายุเกิดปัญหาด้านสุขภาพไม่ว่าจะเป็นด้านกายหรือจิตใจ ครอบครัวสามารถขอความช่วยเหลือจาก อสม. ได้ มีการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุ แต่เก็บข้อมูลอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลสุขภาพนั้นมาตัดสินใจรักษา หรือวางแผนการป้องกันระยะยาวได้

4.6.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการจาก อบต. ที่ดูแลอย่างทั่วถึง แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีหนี้สินจำนวนมากเมื่อได้รับสวัสดิการมาก็ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพราะต้องเอาไปใช้หนี้ นอกจากนี้ใช้หนี้แล้วบางครั้งยังต้องนำเงินที่มีเลี้ยงดูหลานด้วย ทำให้เกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ต้องไปกู้หนี้ยืมสินแล้วเกิดปัญหากับคนในครอบครัว

4.6.3 ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

ผู้สูงอายุบางรายมีที่อยู่อาศัยที่ไม่มั่นคงแข็งแรง และมีส้วมที่เป็นแบบนั่งยองทำให้มีปัญหาเวลาขับถ่าย

4.6.4 ปัญหาเรื่องครอบครัว

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับหลาน และคู่สมรส เนื่องจากบุตรไปทำงานต่างจังหวัด มีบางครัวเรือนที่อาศัยอยู่เพียงลำพังเนื่องจากไม่ได้สมรส หรือคู่สมรสเสียชีวิต ในกรณีที่อยู่อาศัยอยู่กับบุตรหลานบางรายมีปัญหาทะเลาะกับหลานเนื่องจากหลานเป็นวัยรุ่นและเกเร ดิถยา บางครั้งถึงขั้นทำร้ายร่างกาย

ปัญหาที่กล่าวไปข้างต้นนั้นส่งผลให้ผู้สูงอายุบางส่วนมีสุขภาพด้านจิตใจที่ไม่ดี บางรายถึงขั้นป่วยเป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งเป็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข เนื่องจากปัญหานี้ ส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ แต่ยังคงขาดเครื่องมือรองรับการแก้ปัญหาสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุ และข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์สำหรับการวางแผนการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระยะยาวของชุมชนแบบยั่งยืน